Administracinė byla Nr. I-11-492/2017
Teisminio proceso Nr. 3-66-3-00003-2017-1
Procesinio sprendimo kategorijos: 4.1; 41
(S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

S P R E N D I M A S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. rugsėjo 19 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto, Gintaro Kryževičiaus (kolegijos pirmininkas), Veslavos Ruskan, Arūno Sutkevičiaus ir Virginijos Volskienės (pranešėja),
sekretoriaujant Laisvidai Versekienei,
dalyvaujant atsakovo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos atstovui Dariui Taminskui ir atsakovo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos atstovei Eglei Dervinskienei,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. vasario 7 d. nutartį ištirti, ar Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 patvirtinto Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo (2012 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1149/1R-334 redakcija) 9.4 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad kartu su galutine išvada pateikiama ir psichologo surašyta teisėjo psichologinio vertinimo išvada, taip pat 9.5 punktas ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, neprieštarauja Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 daliai, taip pat konstituciniams teisinės valstybės ir žmogaus asmens neliečiamumo principams.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą (Nr. eA-119-146/2017) pagal pareiškėjos R. B. apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2015 m. lapkričio 6 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjos R. B. skundą atsakovams Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centrui (toliau – ir Medicinos centras), Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro, trečiajam suinteresuotam asmeniui Nacionalinei teismų administracijai dėl sprendimo panaikinimo. Šios administracinės bylos nagrinėjimo metu priimta 2017 m. vasario 7 d. nutartimi Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nutarė pradėti norminio

teisės akto teisėtumo tyrimą, siekdamas nustatyti, ar Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 „Dėl Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo (2012 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1149/1R-334 redakcija) (toliau – ir Sveikatos tikrinimo aprašas) 9.4 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad kartu su galutine išvada pateikiama ir psichologo surašyta teisėjo psichologinio vertinimo išvada, taip pat 9.5 punktas ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, neprieštarauja Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) (Žin., 1994, Nr. 46-851; 2002, Nr. 17-649; 2008, Nr. 81-3186) 53^1 straipsnio 4 daliai, taip pat konstituciniams teisinės valstybės ir žmogaus asmens neliečiamumo principams.

2. Motyvuodamas savo abejonę dėl Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų teisėtumo, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nurodo, kad individualioje administracinėje byloje ginčas, be kita ko, kilo dėl Medicinos centro direktoriaus 2015 m. vasario 10 d. sprendimo Nr. 45R-297 „Dėl 2015 m. sausio 8 d. psichologinio vertinimo Nr. 30 išvados“, kuriuo buvo atmestas pareiškėjos R. B. prašymas peržiūrėti / panaikinti psichologės V. G. psichologinio vertinimo 2015 m. sausio 8 d. išvados Nr. 30 dalį, kurioje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 53^1 straipsnio 2 dalimi ir atlikus pareiškėjos asmenybės psichologinį tyrimą, pateiktas pareiškėjos asmenybės įvertinimas, panaikinimo. Byloje nustatyta, kad tikrinant pareiškėjos (teisėjos) sveikatą buvo pildytas patvirtintos formos medicininis dokumentas F Nr. 025/a, kuriame, be kita ko, yra Medicinos centro psichologės 2014 m. gruodžio 22 d. įrašas. Be to, ta pati Medicinos centro psichologė surašė ir pateikė atskirą dokumentą – 2015 m. sausio 8 d. psichologinio vertinimo išvadą Nr. 30, kuri buvo pateikta pareiškėjai kartu su patvirtintos formos medicininiu dokumentu – medicininiu pažymėjimu (toliau – F Nr. 046/a), kuriame pateikta Gydytojų konsultacinės komisijos (toliau – ir GKK) išvada, kad sveikatos būklė leidžia eiti teisėjo pareigas. Taigi, Medicinos centro psichologo išvada vieningos sveikatos patikrinimo procedūros metu yra pateikta dviem būdais – įrašant į patvirtintos formos medicininį dokumentą F Nr. 025/a, kuriame pateikta galutinė GKK išvada, ir surašant atskirą pažymą (psichologinio vertinimo išvadą).

3. Norminę administracinę bylą inicijavusio Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nuomone, Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatomis numatyta, kad be 9.5 punkte numatytos galutinės Gydytojų konsultacinės komisijos išvados, kuri įrašoma į Medicininį pažymėjimą (F Nr. 046/a), turi būti surašomas ir atskiras dokumentas – psichologinio vertinimo išvada, nors pagal Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalį sveikatos patikrinimas apima ir psichologinį vertinimą. Be to, Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punktas nustato teisėjui pareigą pateikti psichologinio vertinimo išvadą Nacionalinei teismų administracijai, nors tai nėra numatyta pagal Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalį ir kitas šio įstatymo normas. Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo (toliau – ir Sveikatos sistemos įstatymas) 3 straipsnio 2 punktą asmens sveikatos priežiūros įstaigų teises ir pareigas gali nustatyti tik įstatymai.

4. Nutartyje pradėti norminio teisės akto teisėtumo tyrimą Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas remiasi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – ir Konstitucinis Teismas) išaiškinimais (2004 m. gruodžio 13 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai) dėl konstitucinio teisinės valstybės principo tuo aspektu, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais (šiuo atveju – poįstatyminiais teisės aktais) reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat, kad žemesnės galios teisės aktuose draudžiama nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris konkuruotų su nustatytuoju aukštesnės galios teisės aktuose.

5. Individualią administracinę bylą nagrinėjantis Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat nurodo, kad pagal Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymą (toliau – ir Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas) informacija apie paciento (t. y. asmens, kuris naudojasi sveikatos priežiūros įstaigų teikiamomis paslaugomis,

nepaisant to, ar jis sveikas, ar ligonis) sveikatą yra konfidenciali (8, 9 str.). Taip pat pabrėžia, jog į Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktuose numatytą psichologinio vertinimo išvadą įrašomi duomenys, kurie Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, ADTAĮ) prasme priskirtini prie ypatingų asmens duomenų (ADTAĮ 2 str. 8 d.). Todėl poįstatyminiu teisės aktu (Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punktu) nustačius, kad psichologinio vertinimo išvadą teisėjas pateikia Nacionalinei teismų administracijai, sukuriama situacija, kad ypatingi asmens duomenys tampa prieinami neapibrėžtam asmenų ratui. Teismas pažymi ir tai, kad Sveikatos tikrinimo aprašo 13 punkte nurodyta galutinio sveikatos patikrinimo dokumento F 046/a saugojimo vieta – teisėjo asmens byla. Apie psichologinio vertinimo išvadų saugojimą Sveikatos tikrinimo apraše net neužsimenama, nors išvadose nurodomi ypatingi asmens duomenys.

6. Dėl nurodytų priežasčių Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui kyla abejonių dėl Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punktu nustatyto teisinio reguliavimo atitikties konstituciniams teisinės valstybės ir žmogaus asmens neliečiamumo principams. Šią abejonę, be kita ko, teismas grindžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir Konstitucija) 21 straipsnio 1 dalimi (žmogaus asmuo neliečiamas) bei Konstitucinio Teismo jurisprudencija (2000 m. gegužės 8 d., 2012 m. birželio 4 d. nutarimai), pagal kurią asmens neliečiamumo, kaip teisės saugomos vertybės, turinį sudaro fizinis bei psichinis neliečiamumas; ši teisė į asmens neliečiamumą nėra absoliuti, t. y. ji gali būti ribojama, tačiau tai gali būti daroma tik įstatymuose nustatytais pagrindais bei tvarka. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas atkreipia dėmesį ir į tai, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – ir EŽTT) asmens fizinį ir psichologinį neliečiamumą priskiria ir privataus gyvenimo sampratai Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Europos žmogaus teisių konvencija, Konvencija) 8 straipsnio prasme (žr., pvz., EŽTT 2005 m. birželio 16 d. sprendimo byloje *Storck prieš Vokietiją* (pareiškimo Nr. 61603/00), 143 p.).

II.

7. Rengiant norminę administracinę bylą nagrinėti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo posėdyje, gautas atsakovo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – ir Sveikatos apsaugos ministerija, SAM) atsiliepimas, kuriame išreiškiama pozicija ginčijamas Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatas pripažinti teisėtomis.

8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija atsiliepime nurodo, kad Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 3 dalimi įstatymų leidėjas numatė, jog tiek reikalavimai pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai, tiek ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo tvarka reglamentuotina įstatymą įgyvendinančiuoju aktu. Todėl, vadovaudamiesi šiuo pagrindu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministras ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministras 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 patvirtino Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašą.

9. SAM nuomone, Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje įstatymų leidėjas tikslingai išskyrė, jog sveikatos patikrinimas apima ir psichologinį vertinimą, o psichologinis vertinimas atliekamas asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti. Todėl atitiktį Sveikatos tikrinimo aprašu nustatytiems reikalavimams pretendentų į teisėjus ar teisėjų sveikatai vertina ir galutinę išvadą apie tai, ar asmuo dėl sveikatos būklės gali (negali) dirbti teisėju, priima Gydytojų konsultacinė komisija, įvertinusi tyrimus bei visų specialistų išvadas ir vadovaudamasi šio Sveikatos tikrinimo aprašo III dalyje nurodytais reikalavimais pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai. Taigi, atsižvelgiant į Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalį bei sistemiškai vertinant su kitais Teismų įstatymo straipsniais, kuriuose numatyti pretendento į teisėjus atrankos vertinimo pagrindai, manytina, psichologinio vertinimo tikslas – asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti – laikytinas pagrindu Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 bei 9.5 punktuose

numatytiems reikalavimams, kurie būtent ir patikslinti (papildyti) nauja šio akto redakcija (2012 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1149/1R-334 redakcija). Pakeitimai priimti siekiant geriau įvertinti psichologinį pretendentų pasirengimą šiam darbui, t. y. sudaryti sąlygas, kad atrenkant teisėjus Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos (toliau – ir Atrankos komisija) nariai, o vėliau Respublikos Prezidentas, turėtų galimybę susipažinti su informacija apie pretendento į teisėjus atliktą psichologinį vertinimą, neapsiribojant medicinos dokumentų išrašo forma F Nr. 046/a, kurioje iš esmės tik nurodoma, ar pretendentas į teisėjus gali (negali) dirbti teisėju. Įstatymų leidėjas akcentuoja psichologinio pasirengimo teisėjo darbui svarbą, todėl atrenkant bei skiriant teisėjus tam turi būti skiriamas išskirtinis dėmesys (Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2012 m. lapkričio 27 d. raštas Nr. (1.6).2T-1806).

10. SAM atkreipia dėmesį į tai, kad Sveikatos tikrinimo aprašo 8.1 punkte (kaip ir minėtais nuo 2012 m. gruodžio 19 d. įsigaliojusiais pakeitimais) nustatyta, kad prieš sveikatos tikrinimą ir prieš psichologinį vertinimą pacientas yra informuojamas pasirašytinai, kad jo asmens ir ypatingi duomenys (duomenys apie jo sveikatą ir apie psichologinį vertinimą) bus tvarkomi atrenkant, vertinant ar skiriant jį teisėju, užpildo ir pasirašo Pretendento į teisėjus ar teisėjo garbės deklaraciją (sveikatos patikrinimo klausimyną). Taigi Sveikatos tikrinimo apraše įtvirtintas reikalavimas gauti rašytinį asmens (pretendento į teisėjus ar teisėjo) sutikimą dėl ypatingų jo asmens duomenų tvarkymo (Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 8 str. 4 d.). Be to, pažymėtina, kad pagal Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 9 straipsnio 2 dalį už neteisėtą konfidencialios informacijos apie pacientą rinkimą ir naudojimą atsakoma teisės aktų nustatyta tvarka. Tiek Teismų įstatyme, tiek ir šį įstatymą įgyvendinančiuose teisės aktuose numatyti konkretūs subjektai, kurie susipažįsta su informacija apie pretendento į teisėjus ar teisėjo sveikata – Vidaus reikalų ministerijos Medicinos centras, Nacionalinė teismų administracija, Pretendentų į teisėjus atrankos komisija bei Respublikos Prezidentas. Be to, Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, užtikrinant paciento teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą, turi būti vadovaujamasi nuostata, jog paciento interesai ir gerovė yra svarbesni už visuomenės interesus. Šios nuostatos taikymas gali būti ribojamas įstatymų nustatytais atvejais, kai tai būtina visuomenės saugumo, nusikalstamumo prevencijos, visuomenės sveikatos arba kitų žmonių teisių ir laisvių apsaugai. Atsižvelgiant į Teismų įstatyme apibrėžiamą teisėjo statusą, jo funkcijas ir įgaliojimus, nusprendžiant dėl teisminiame procese dalyvaujančių asmenų teisių ir / ar pareigų, vertintina, kad įstatymų leidėjas tikslingai Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje išskyrė psichologinio vertinimo tikslą – nustatyti asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybes, į kurias, be kita ko, atsižvelgiant, sprendžiama dėl pretendento į teisėjus ar teisėjo galimybių eiti teisėjo pareigas.

11. Taip pat SAM pažymi, kad Teisėjų taryba 2015 m. gruodžio 1 d. raštu Nr. 36P-25E-(7.1.1) kreipėsi į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministeriją ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją su siūlymais keisti Sveikatos tikrinimo aprašo nuostatas. Šio kreipimosi pagrindu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 7 d. įsakymu Nr. V-9 „Dėl darbo grupės reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašui peržiūrėti“ buvo sudaryta darbo grupė, į kurios sudėtį įėjo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Nacionalinės teismų administracijos, Teisėjų tarybos bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos atstovai. Šioje darbo grupėje dėl Sveikatos tikrinimo aprašo nuostatų priimti tam tikri siūlymai. Minėtos darbo grupės posėdžių metu dėl dalies klausimų išsiskyrė nuomonės. Sveikatos apsaugos ministerija laikėsi nuomonės, kad psichologinis vertinimas pagal Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalį yra privalomas (įforminamas ar atskiru dokumentu ar kaip kito medicinos dokumento sudedamoji dalis), tačiau keliamas siūlymas (Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punkto keitimas) labiau būtų susijęs su pačia teisėjų atrankos procedūra. Psichologinio vertinimo išvados surašymo ir pateikimo klausimu Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (2016 m. rugpjūčio 8 d. raštas Nr. (1.11)7R-6152) bei Teisėjų tarybos (2016 m.

spalio 11 d. raštas Nr. 3GP-174-(7.1.1) nuomonės liko skirtingos, o į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2016 m. gruodžio 16 d. raštu Nr. (1.1.41-141)10-10516 pateiktus argumentus bei siūlymus Teisėjų taryba atsakymo nepateikė.

12. Rengiant norminę administracinę bylą nagrinėti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo posėdyje, gautas ir atsakovo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Teisingumo ministerija, TM) atsiliepimas, kuriame išreiškiama analogiška pozicija, kaip ir Sveikatos apsaugos ministerijos atsiliepime, t. y. ginčijamas Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatas pripažinti neprieštaraujančiomis Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 daliai, taip pat konstituciniams teisinės valstybės ir žmogaus asmens neliečiamumo principams.

13. Teisingumo ministerija atsiliepime papildomai nurodo, kad rengiant Sveikatos tikrinimo aprašo pakeitimus (įsigaliojusius 2012 m. gruodžio 19 d. ir kurie įtvirtino norminėje administracinėje byloje tiriamas Sveikatos tikrinimo aprašo nuostatas) buvo atsižvelgta į 2012 m. lapkričio 19 d. Teisingumo ministerijoje vykusio susitikimo metu suinteresuotų institucijų atstovų (Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos, Teisėjų tarybos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro, Sveikatos priežiūros tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos psichologų sąjungos) pateiktas preliminaraus pobūdžio pastabas ir pasiūlymus dėl pretendentų į teisėjus atrankos proceso tobulinimo galimybių. Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija savo kompetencijos ribose dėl Sveikatos tikrinimo aprašo pakeitimo ir ypatingų asmens duomenų jokių pastabų neturėjo.

III.

14. Teisėjų taryba nagrinėjamoje norminėje administracinėje byloje pateikė nuomonę, kad Teismų įstatyme numatytas teisinis reglamentavimas tiek dėl teisėjų sveikatos pažymėjimų, tiek dėl psichologinio vertinimo išvadų bei dėl jų pateikimo Nacionalinei teismų administracijai nėra pakankamai aiškus ir išsamus, todėl Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktuose nustatytų reikalavimų teisėtumas turėtų būti vertinamas ne tik Teismų įstatymo nuostatų interpretavimo, tačiau ir konstitucinių principų kontekste.

15. Dėl Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 punkto Teisėjų taryba pažymi, jog Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 1, 2, 3, 5 dalių nuostatos yra bendro pobūdžio, jos nenumato, kokiais tikslais atliekamas teisėjų ir pretendentų į juos sveikatos patikrinimas, kokio dokumento forma turi būti pateikti psichologinio vertinimo, kurį apima sveikatos patikrinimas, rezultatai ir pan. Detalesnė yra minėto straipsnio 4 dalis, kuri nustato, kad sveikatos patikrinimas apima ir psichologinį vertinimą, taip pat, kad psichologinis vertinimas atliekamas asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti. Atsižvelgdama į tai, Teisėjų taryba mano, kad psichologinio vertinimo rezultatai, atspindintys jo metu nustatytas tikrinamo asmens asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybes, pagal Teismų įstatymą galėtų būti įforminami tiek atskirame dokumente, tiek bendrame dokumente, kuris surašomas po sveikatos patikrinimo.

16. Dėl Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punkto Teisėjų taryba nurodo, kad sistemiškai vertinant Teismų įstatymo 51 straipsnio 1 dalies, 53^1 straipsnio, 53^2 straipsnio 1 dalies, 66 straipsnio, 67 straipsnio 1 dalies, 68 straipsnio nuostatas, psichologinio vertinimo metu nustatytų asmens būdo ir pažintinių savybių aprašymas, esantis sveikatos pažymėjimo dalimi, manytina, galėtų būti teikiamas Nacionalinei teismų administracijai. Tokį aiškinimą, be kita ko, pagrindžia Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje nurodyto psichologinio vertinimo tikslas – asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti. Jei įstatymų leidėjas įtvirtino reikalavimą nustatyti pretendentų į teisėjus ir teisėjų asmenybės būdo ir pažintines veiklos

savybes, toks nustatymas neturėtų būti savitikslis, o turėtų prasmę tik tada, jei šios savybės taptų žinomos su pretendento į teisėjus ar teisėjo karjera susijusius sprendimus priimantiems subjektams. Manytina, kad Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje įtvirtinus psichologinio vertinimo tikslą, tuo pačiu implicitiškai buvo suteiktas teisinis pagrindas poįstatyminiame teisės akte įtvirtinti psichologinio vertinimo išvados pateikimą ir panaudojimą. Kita vertus, be minėtos Teismų įstatymo 53^2 straipsnio 1 dalies, kitos Teismų įstatymo nuostatos tiesiogiai nenumato, kam ir kokiu tikslu turi būti pateikti teisėjo ar pretendento į aukštesnės pakopos teisėjus sveikatos patikrinimo rezultatai. Taigi, Teisėjų tarybos nuomone, pačiame Teismų įstatyme numatytas teisinis reglamentavimas tiek dėl teisėjų sveikatos pažymėjimų, tiek dėl psichologinio vertinimo išvadų pateikimo Nacionalinei teismų administracijai nėra pakankamai aiškus ir išsamus.

17. Teisėjų taryba nurodo ir tai, kad, teikdama savo išvadą dėl pateikto derinti Sveikatos tikrinimo aprašo (9.5 p.) pakeitimo projekto Sveikatos apsaugos ministerijai, atkreipė dėmesį į tai, kad Sveikatos tikrinimo apraše numatyta psichologinio vertinimo išvada yra ypatingų asmens duomenų, susijusių su asmens sveikata, turintis dokumentas (Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 str. 8 d.). Tik Sveikatos tikrinimo apraše įtvirtinta pareiga teisėjui ar pretendentui į teisėjus tokią išvadą pateikti Nacionalinei teismų administracijai, Teisėjų tarybai kėlė abejonių dėl jos atitikties ADTAĮ 5 straipsnyje įtvirtintiems ypatingų asmens duomenų teisėto tvarkymo kriterijams, taip pat Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 8 straipsnio 4 dalies, 9 straipsnio 1 ir 3 dalies nuostatoms, reglamentuojančioms paciento teisę į privataus gyvenimo neliečiamumą ir jos ypatumus. Atsižvelgusi į tai, Teisėjų taryba buvo pateikusi siūlymą Sveikatos tikrinimo aprašą šiuo aspektu keisti, atsisakant psichologinio vertinimo išvados privalomo pateikimo Nacionalinei teismų administracijai, paliekant teisę asmeniui laisva valia pačiam pateikti psichologinio vertinimo išvadą Nacionalinei teismų administracijai.

18. Rengiant norminę administracinę bylą nagrinėti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo posėdyje, gauta ir Nacionalinės teismų administracijos nuomonė, kuri iš esmės atitinka Teisėjų tarybos išdėstytą poziciją.

19. Papildomai Nacionalinė teismų administracija atkreipia dėmesį į tai, kad pagal susiklosčiusią praktiką ir poreikį psichologinio vertinimo, atliekamo asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti, rezultatai šiuo metu naudojami teisėjų atrankose, t. y. pagal vieną iš Sveikatos tikrinimo aprašo 8.1 punkte numatytų asmens ir ypatingų duomenų (apie asmens psichologinį vertinimą) tvarkymo tikslų. Asmenis, pretenduojančius į atitinkamo teismo teisėjo, teismo vadovo pareigas, atrenka Teismų įstatymo 55^1 straipsnyje numatyta Lietuvos Respublikos Prezidento formuojama Pretendentų į teisėjus atrankos komisija, kurios tikslas – padėti Lietuvos Respublikos Prezidentui atrinkti tinkamiausius pretendentus į Lietuvos Respublikos bendrosios kompetencijos ir administracinių teismų teisėjus, pirmininkus, pirmininkų pavaduotojus, skyrių pirmininkus (Teismų įstatymo 55^1 str. 1 d., 61 str. 4 d., 63 str. 2-4 d., 64 str. 5 d., 69^1 str. 3 d., 76 str. 1 d., 78 str. 1 d., Atrankos komisijos darbo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Prezidento 2008 m. rugpjūčio 29 d. dekretu Nr. 1K-1492, 1 p.). Taigi Sveikatos tikrinimo aprašo 8.1 punkte numatytu asmens duomenų tvarkymo tikslu, iš esmės suderintu su Atrankos komisijos veiklos tikslu – teisėjų atrankoms, Nacionalinė teismų administracija teikia šiai minėtai komisijai psichologinio vertinimo išvadas apie atrankose dalyvaujančius pretendentus.

20. Nacionalinė teismų administracija pažymi, jog Atrankos komisija, atrinkdama tinkamiausius asmenis į teisėjų ar teismų vadovų pareigas, juos vertina pagal atitinkamus vertinimo kriterijus, kurie Teismų įstatyme nustatyti tiesiogiai arba nukreipiant į jo įgyvendinamuosius teisės aktus, tvirtinamus Lietuvos Respublikos Prezidento arba Teisėjų tarybos (Teismų įstatymo 55^1 str. 1, 7 d., 69^1 str. 1, 2 d., 76 str. 1 d., 78 str. 1 d.). Visuose vertinimo kriterijuose numatytos vertinti atrankoje dalyvaujančių pretendentų asmeninės savybės bei nebaigtinis galimas duomenų šaltinių apie jas sąrašas. Teismų įstatymo 53^1

straipsnio 4 dalyje numatyto psichologinio vertinimo rezultatai – Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktuose įvardyta psichologinio vertinimo išvada, yra vienas iš duomenų šaltinių pretendento asmeninėms savybėms įvertinti atrankos į teisėjo, teismo vadovo pareigas proceso metu. Psichologinio vertinimo išvada, parengta nepriklausomo specialių profesinių žinių ir reikiamą kvalifikaciją turinčio asmens – Vidaus reikalų ministerijos Medicinos centro psichologo, atlikusio psichologinį vertinimą pagal šiam vertinimui taikomas procedūras ir metodikas (Sveikatos tikrinimo aprašo 8.2 p.), yra svarbus teisėjų atrankos asmeninių savybių kriterijaus įvertinimo šaltinis. Ši išvada sudaro sąlygas atrankos proceso metu objektyviau įvertinti pretendento į atitinkamas teisėjo ar teismo vadovo pareigas asmenines savybes, svarbias šioms pareigoms. Psichologinio vertinimo išvadoje esanti informacija sudaro sąlygas Atrankos komisijai lyginti joje ir kituose duomenų šaltiniuose apie pretendento asmenines savybes esančią informaciją, kuri pagal jos parengimą ir prigimtį yra subjektyvaus pobūdžio (darboviečių, pretendento veiklos priežiūrą atliekančio subjekto, „priimančio“ teismo po susitikimo su pretendentu teikiamos nuomonės, išvados, Atrankos komisijos pokalbio su pretendentu metu šiai komisijai paliktas įspūdis).

21. Nacionalinės teismų administracijos nuomone, atrankos į teisėjo, teismo vadovo pareigas proceso vykdymo metu neturint nepriklausomo profesionalo atlikto pretendento psichologinio vertinimo rezultatų, asmeninių pretendento savybių, kaip vieno iš atrankos kriterijaus, objektyviam vertinimui užtikrinti, reikėtų keisti atrankos į teisėjus, teismų vadovus procedūrą, į ją įtraukiant nešališką išorės ekspertų atliekamą asmeninių savybių (kompetencijų) vertinimą, pvz., analogišką taikomam atrenkant asmenis į vadovaujamas pareigas valstybės tarnyboje. Šiuolaikinėse privataus ir viešojo sektoriaus vadovų atrankos procedūrose asmeninės pretendentų kompetencijos dažniausiai vertinamos būtent profesionalių psichologų.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

22. Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme buvo pradėtas tyrimas dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 „Dėl Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo (2012 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1149/1R-334 redakcija) 9.4 punkto ta apimtimi, kuria nustatyta, kad kartu su galutine išvada pateikiama ir psichologo surašyta <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada, bei 9.5 punkto ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, atitikties Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 daliai, taip pat konstituciniams teisinės valstybės ir žmogaus asmens neliečiamumo principams. Taigi ginčijamų nuostatų teisėtumas šioje norminėje administracinėje byloje bus vertinamas būtent šiuo aspektu.

23. Ginčijama Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 punkto (redakcija, galiojanti nuo 2012 m. gruodžio 19 d.) nuostata nustato, kad galutinę išvadą apie tai, ar asmuo dėl sveikatos būklės gali (negali) dirbti teisėju, priima Gydytojų konsultacinė komisija, įvertinusi tyrimus bei visų specialistų išvadas ir vadovaudamasi šio Aprašo III dalyje nurodytais reikalavimais pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai. Ji įrašoma į Medicininį pažymėjimą (F Nr. 046/a), pasirašoma Gydytojų konsultacinės komisijos pirmininko ir patvirtinama asmeniniu jo spaudu ir GKK antspaudu. Kartu su galutine išvada pateikiama psichologo

surašyta pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada, pasirašoma psichologo ir patvirtinama asmeniniu jo spaudu. Taip pat Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punkto (redakcija, galiojanti nuo 2012 m. gruodžio 19 d.) nuostata nustato, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama pretendentui į teisėjus ar teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai.

V.

24. Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašas skirtas nustatyti pretendentų į teisėjus ir teisėjų privalomo sveikatos tikrinimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Medicinos centre reikalavimus ir tvarką.

25. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. V-196/1R-80 (taip pat ir 2012 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1149/1R-334 redakcijos) preambulėje nurodyta, jog Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašas patvirtintas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 53^1 straipsniu.

26. 2008 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33, 34, 36, 38, 39, 42, 43, 47, 51, 55(1), 57, 61, 63, 64, 69-1, 81 straipsnių, IX skyriaus pavadinimo, 83, 84, 85, 86, 90, 98, 101, 103 straipsnių, XII skyriaus antrojo skirsnio pavadinimo, 106, 107, 108, 119, 120, 122, 124, 127, 128, 129 straipsnių pakeitimo ir papildymo, 89, 109, 110, 111, 112, 125 straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir Įstatymo papildymo 53(1), 53(2) straipsniais ir IX skyriaus trečiuoju skirsniu įstatymu Nr. X-1685, su tam tikromis išimtimis įsigaliojusiu 2008 m. rugsėjo 1 d., buvo pakeistas ir papildytas Teismų įstatymas, *inter alia* (be kita ko) papildant jo 43 straipsnį nuostata, jog teisėjas privalo tikrintis sveikatą šio Įstatymo 53^1 straipsnyje nustatyta tvarka (5 d.), bei papildant įstatymą 53^1 straipsniu, numatančiu pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo tvarką. Tokio įstatymo pakeitimo projekto aiškinamajame rašte (2008 m. balandžio 30 d. Nr. XP-3061) buvo nurodyta, kad Teismų įstatymo 43 straipsnio pakeitimu ir papildymu siekiama, be kita ko, įpareigoti teisėjus nuolat tikrinti sveikatą, o 53^1 straipsnyje, kuriuo siūlyta papildyti Teismų įstatymą, nustatyti, be kita ko, kad teisėjų sveikatos patikrinimas atliekamas ne rečiau kaip kartą per penkerius metus ir toks patikrinimas atliekamas Vidaus reikalų ministerijos Medicinos centre, kadangi iki tol teisėjų sveikata buvo tikrinama sveikatos priežiūros įstaigoje pagal teisėjo gyvenamąją vietą.

27. Teismų įstatymo (redakcija, galiojanti nuo 2008 m. rugsėjo 1 d.) 53^1 straipsnio 3 dalis numato, kad reikalavimus pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo tvarkos aprašą tvirtina sveikatos apsaugos ministras ir teisingumo ministras, suderinę su Teisėjų taryba. Taigi Sveikatos tikrinimo aprašas patvirtintas, realizuojant Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą įstatymų leidėjo pavedimą teisingumo ministrui ir sveikatos apsaugos ministrui nustatyti sveikatos reikalavimus ir sveikatos patikrinimo tvarką, taikomus *inter alia* teisėjams.

28. Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalis numato, kad pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimas apima ir psichologinį vertinimą. Psichologinis vertinimas atliekamas asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti. Atsižvelgiant į šią Teismų įstatymo nuostatą, kolegialių institucijų 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 patvirtintas Sveikatos tikrinimo aprašas buvo pakeistas teisingumo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2012 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. V-1149/1R-334, išdėstant jį nauja redakcija. Pakeitimu, be kita ko, buvo pakeistos ir šioje norminėje administracinėje byloje tiriamos Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 bei 9.5 punktų nuostatos, numatant, jog kartu su galutine išvada pateikiama psichologo surašyta pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada, pasirašoma

psichologo ir patvirtinama asmeniniu jo spaudu, (9.4 p.) bei užpildytas ir patvirtintas Medicininis pažymėjimas (galutinė išvada, F Nr. 046/a) kartu su pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama pretendentui į teisėjus ar teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai (9.5 p.). Būtent minėtos redakcijos Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 bei 9.5 punktų nuostatos ir yra šios norminės administracinės bylos dalykas.

29. Aptariamos redakcijos Sveikatos tikrinimo aprašo rengėjas – Teisingumo ministerija – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymo Nr. V-196/1R-80 „Dėl Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projektą grindė argumentais, jog įstatymų leidėjas akcentuoja psichologinio pasirengimo teisėjo darbui svarbą, todėl atrenkant ir skiriant teisėjus tam turi būti skiriamas ypatingas dėmesys; siūloma tvarka siekiama sudaryti sąlygas, kad atrenkant teisėjus Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos nariai, o vėliau – ir Respublikos Prezidentas, turėtų galimybę visapusiškai susipažinti su atliktu pretendento į teisėjus psichologiniu vertinimu, neapsiribojant medicinos dokumento išrašo forma F Nr. 046/a, kurioje iš esmės tik nurodoma, ar pretendentas į teisėjus gali (negali) dirbti teisėju.

VI.

30. Vertinant, ar ginčijamas teisinis reguliavimas atitinka Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalies nuostatas bei konstitucinius teisinės valstybės ir žmogaus asmens neliečiamumo principus, pažymėtina, kad Sveikatos tikrinimo aprašas reglamentuoja teisinius santykius, susijusius su viena svarbiausių asmens gyvenimo sferų – jo darbine (profesine) veikla, daugiausiai lemiančia šio asmens socialinę, materialinę padėtį, psichologinę, dvasinę žmogaus savijautą. Nuo Sveikatos tikrinimo aprašo turinio, t. y. jame įtvirtintų sveikatos patikrinimo tvarkos reikalavimų priklauso, ar konkretus asmuo įgis galimybę eiti (tęsti) teisėjo pareigas.

31. Minėta, jog Teismų įstatymo (redakcija, galiojanti nuo 2008 m. rugsėjo 1 d.) 43 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad teisėjas privalo tikrintis sveikatą šio Įstatymo 53^1 straipsnyje nustatyta tvarka (pretendentai – prieš laikant pretendentų į teisėjus egzaminą, o teisėjai – ne rečiau kaip kartą per penkerius metus (Teismų įstatymo 53^1 str. 1, 2 d.). Pagal Teismų įstatymo 51 straipsnio 1 dalį pretendentas gali būti skiriamas į apylinkės teismo teisėjus, be kita ko, pateikęs sveikatos pažymėjimą. Teismų įstatymo 53^2 straipsnio, numatančio preliminarų pretendentų į teisėjus dokumentų tikrinimą, 1 dalis reikalauja, kad pretendentas į teisėjus pateiktų Nacionalinei teismų administracijai dokumentus, patvirtinančius, kad jis atitinka šio Įstatymo 51 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus. Taip pat asmuo gali būti skiriamas apygardos administracinio teismo ar apygardos teismo teisėju, be kita ko, pateikęs sveikatos pažymėjimą (Teismų įstatymo 66 str. 1 d.). Be to, Vyriausiojo administracinio teismo ar Apeliacinio teismo teisėju taip pat gali būti skiriamas asmuo, be kita ko, pateikęs sveikatos pažymėjimą (Teismų įstatymo 67 str. 1 d.). Toks pat reikalavimas numatytas ir asmeniui, siekiančiam tapti Aukščiausiojo Teismo teisėju (Teismų įstatymo 68 str. 1 d.). Pagal Teismų įstatymo 90 straipsnio 1 dalies 3 punktą teisėjas atleidžiamas iš pareigų dėl sveikatos būklės, t. y., kai *inter alia* suserga nepagydoma ar kita ilgalaike liga, kliudančia jam eiti teisėjo pareigas (Teismų įstatymo 90 str. 2 d.). Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad atitikimas sveikatos būklės reikalavimams ir sveikatos tikrinimas yra viena iš specialiųjų sąlygų, leidžiančių asmeniui užimti ir / ar toliau eiti teisėjo pareigas. Pretendentui į teisėjus ar teisėjui neatitinkant sveikatos būklės reikalavimų ir / ar neįvykdžius reikalavimo pasitikrinti sveikatą, tai lemia neigiamų teisinių pasekmių atsiradimą (nepaskyrimo į teisėjo pareigas ar atleidimo iš šių pareigų atveju).

32. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, šios bylos kontekste atsižvelgtina į teisiškai reikšmingų aplinkybių visumą, be kita ko – teisėjo statusą, teisėjo ir teismų nepriklausomumą, jo garantijas ir kitą teisėjo konstitucinio statuso specifiką. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo aktuose yra suformulavęs plačią oficialiąją konstitucinę doktriną, kurioje konstitucinio teisinės valstybės principo (kuris, kaip ne kartą savo aktuose yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, integruoja įvairias Konstitucijoje įtvirtintas, jos saugomas ir ginamas vertybes ir kuriuo yra grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija) kontekste aiškinamas ir konstitucinis teisėjo ir teismų nepriklausomumo imperatyvas (pvz., Konstitucinio Teismo 2009 m. gegužės 15 d., 2010 m. birželio 29 d., 2011 m. vasario 14 d. nutarimai). Ši oficiali konstitucinė doktrina suponuoja, kad teisėjo ir teismų nepriklausomumas – vienas iš esminių demokratinės teisinės valstybės principų, įtvirtintų Konstitucijos 109 straipsnio 2 dalyje (pvz., Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d., 2001 m. vasario 12 d., 2004 m. gegužės 13 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai). Tai reiškia, kad teisėjo bei teismų nepriklausomumas išplaukia iš konstitucinių nuostatų, o jis užtikrinamas Konstitucijoje ir įstatymuose įtvirtinant teisėjų statusą, jų procesinį nepriklausomumą, įgaliojimų trukmės bei asmens neliečiamumą, teisėjo socialinio (materialinio) pobūdžio garantijas, teismų organizacinį savarankiškumą ir savivaldą, finansinį ir materialinį techninį aprūpinimą. Šios garantijos yra tarpusavyje glaudžiai susijusios; teisėjo ir teismų nepriklausomumo apskritai negalima vertinti pagal kokį nors vieną, kad ir labai reikšmingą, požymį, todėl visuotinai pripažįstama, jog pažeidus kurią nors iš teisėjo ir teismų nepriklausomumo garantijų gali būti pakenkta teisingumo įgyvendinimui, kiltų pavojus, kad nebus užtikrinamos žmogaus teisės ir laisvės, nebus garantuota teisės viršenybė (pvz., Konstitucinio Teismo 1995 m. gruodžio 6 d., 1999 m. gruodžio 21 d., 2001 m. liepos 12 d., 2006 m. kovo 28 d., 2007 m. spalio 22 d., 2011 m. vasario 14 d. nutarimai).

33. Konstitucinis Teismas taip pat ne kartą yra pažymėjęs, jog Konstitucijoje įtvirtinto teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo turi būti paisoma ir įstatymais nustatant teisėjų paskyrimo, paaukštinimo (t. y. paskyrimo aukštesnės grandies teismo teisėju atleidus iš ankstesnių pareigų arba paskyrimo į vadovaujančias ar aukštesnes vadovaujančias pareigas tame pačiame teisme), perkėlimo (darbo vietos keitimo) ar atleidimo iš pareigų tvarką, reguliuojant kitus santykius, susijusius su teisėjų paskyrimu, paaukštinimu, perkėlimu ar atleidimu iš pareigų. Toks teisinis reguliavimas neturi pažeisti teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo. Šiuo aspektu atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pagal Konstituciją negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kad Respublikos Prezidentas, prieš kreipdamasis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų, turėtų tokį kreipimąsi derinti su kuria nors valstybės institucija, kuriuo nors valstybės pareigūnu, kuria nors kita institucija, kuriuo nors kitu asmeniu. Pagal Konstituciją Respublikos Prezidento kreipimosi į minėtą specialią teisėjų instituciją patarimo negali saistyti ir nesaisto jokios valstybės institucijos, jokio valstybės pareigūno, jokios kitos institucijos, jokio kito asmens sprendimai. Konstitucija nesuponuoja galimybės nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kad asmenys, išlaikę atitinkamą egzaminą ar egzaminus ir įtraukti į kandidatų tapti teisėjais sąrašus, būtų kaip nors reitinguojami, būtų sudaromos jų pirmumo ar kitokios eilės ir pan., kurios susaistytų Respublikos Prezidentą jam kreipiantis į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią įstatymo numatytą teisėjų instituciją patarimo dėl teisėjo paskyrimo. Taip pat oficialiojoje konstitucinėje doktrinoje pažymima, jog jokie minėtos specialios teisėjų institucijos patarimai (ar kiti sprendimai) negali būti grindžiami prielaidomis, subjektyviomis minėtos specialios teisėjų institucijos narių nuostatomis ar nuomonėmis, juos būtina pagrįsti vien nustatytais (išsiaiškintais) faktais, įvertinus atitinkamų asmenų profesinį pasirengimą ir tokias asmenines savybes, kitas aplinkybes, kurios lemia jų tinkamumą ar netinkamumą atitinkamoms pareigoms (ar teisėjo darbui apskritai). Įstatymų leidėjas turi pareigą nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad minėta speciali teisėjų institucija turėtų įgaliojimus gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų (jų pareigūnų) visą

reikalingą informaciją, kuri leistų išsiaiškinti ir įvertinti visas turinčias reikšmės aplinkybes (pvz., Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d., 2006 m. gegužės 9 d. nutarimai).

34. Taigi, atsižvelgus į oficialios konstitucinės doktrinos formuluojamus išaiškinimus teisėjo ir teismų nepriklausomumo bei teisėjų skyrimo, profesinės karjeros ir atleidimo iš pareigų aspektu, šios norminės administracinės bylos kontekste akcentuojama, jog įstatymais nustatant teisėjų paskyrimo, paaukštinimo, perkėlimo ar atleidimo iš pareigų tvarką, t. y. reglamentuojant jų profesinės karjeros klausimus, negalima pažeisti teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo, kaip vienos iš konstitucinio teisinės valstybės principo, integruojančio įvairias Konstitucijoje įtvirtintas, jos saugomas ir ginamas vertybes ir kuriuo yra grindžiama visa Lietuvos teisės sistema ir pati Konstitucija, sudėtinių dalių. Taip pat šios norminės administracinės bylos kontekste tai suponuoja, kad negali būti nustatytas toks reglamentavimas, kuris sudarytų prielaidas nulemti asmens paskyrimą teisėju ar teisėjo paaukštinimą subjektyviai interpretuojant aplinkybes ar faktus, kurie objektyviai nesusiję su atitinkamų asmenų profesiniu pasirengimu ir tokiomis asmeninėmis savybėmis, kitomis aplinkybėmis, kurios lemia jų tinkamumą ar netinkamumą atitinkamoms pareigoms (ar teisėjo darbui apskritai). Be to, negali būti nustatytas toks teisinis reglamentavimas, kuris nulemtų sąlygas bei galimybę asmenis, kurie iš esmės yra vienodoje padėtyje, nesant tam pakankamo objektyvaus pagrindo, vertinti skirtingai.

35. Išplėstinė teisėjų kolegija pažymi, kad konstitucinis teisinės valstybės principas, apimdamas daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų, be kita ko, apima ir teisės aktų hierarchijos reikalavimą, iš kurio kyla įstatymų viršenybės poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu principas (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimą). Konstitucinis Teismas savo aktuose yra ne kartą konstatavęs, kad šis konstitucinis principas neleidžia poįstatyminiais teisės aktais nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris konkuruotų su nustatytuoju įstatyme, poįstatyminiu teisės aktu yra realizuojamos įstatymo normos, todėl poįstatyminiu teisės aktu negalima pakeisti įstatymo ar sukurti naujų bendro pobūdžio teisės normų, kurios konkuruotų su įstatymo normomis, nes taip būtų pažeista Konstitucijoje įtvirtinta įstatymų viršenybė poįstatyminių teisės aktų atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugpjūčio 21 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. sausio 19 d., 2006 m. sausio 16 d. nutarimai). Poįstatyminiai teisės aktai turi būti priimami remiantis įstatymais, poįstatyminis teisės aktas yra įstatymo normų taikymo aktas, nepaisant to, ar tas aktas yra vienkartinio (*ad hoc*) taikymo, ar nuolatinio galiojimo (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 2007 m. rugsėjo 6 d., 2010 m. kovo 9 d., 2012 m. balandžio 18 d., 2013 m. vasario 20 d. nutarimus). Įstatymai nustato bendro pobūdžio taisykles, o poįstatyminiuose teisės aktuose jos gali būti detalizuojamos, reglamentuojama jų įgyvendinimo tvarka (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d., 1996 m. gruodžio 19 d., 2004 m. kovo 5 d. nutarimus). Konstitucinėje jurisprudencijoje yra pažymėta, kad tais atvejais, kai Konstitucijoje nereikalaujama tam tikrus joje nurodytus santykius reguliuoti būtent įstatymu ir kai pagal Konstituciją tokių santykių reguliavimas nėra priskirtas kitų valstybės valdžią vykdančių institucijų išimtinei kompetencijai, įstatymų leidėjas gali įstatyme nustatyti, kad tam tikrus santykius reguliuoja Vyriausybė ar jos įgaliota institucija (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 5 d., 2014 m. gegužės 9 d. nutarimus).

36. Viešojo administravimo srityje, be kita ko, apimančioje įgaliojimus turinčio viešojo administravimo subjekto atliekamą administracinio reglamentavimo (teisėkūros) veiklą, konstitucinis teisinės valstybės principas realizuojamas *inter alia* Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (2014 m. lapkričio 11 d. įstatymo Nr. XII-1317 redakcija) 3 straipsnio 1 dalyje, įtvirtinančioje įstatymo viršenybės principą, kuris reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Aiškindamas įstatymo viršenybės, taip pat kitus iš konstitucinio teisinės valstybės

principo kylančius imperatyvus, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje taip pat nuosekliai vadovaujasi nuostata, kad valdžios institucijos privalo veikti aukštesnės galios teisės aktais suteiktos kompetencijos ribose bei laikytis tam tikrų reikalavimų, kylančių iš konstitucinio teisinės valstybės principo (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2015 m. gruodžio 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra nurodęs ir tai, kad viešojo administravimo subjektų kompetencija turi būti nustatyta įstatymu, veikla vykdoma tik jiems priskirtos kompetencijos ribose, o atitinkamam teisėkūros subjektui viršijus jam teisės aktais suteiktą kompetenciją ir priėmus norminį administracinį aktą, kurį jis nėra įgaliotas priimti, tuo pačiu būtų pažeistas ir Konstitucijos preambulėje įtvirtintas teisinės valstybės principas (*inter alia* Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. lapkričio 28 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. I^{444}-4/2008, 2012 m. gegužės 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I^{502}-12/2012, 2016 m. liepos 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. I-13-520/2016). Šios teisės aiškinimo bei taikymo nuostatos *inter alia* taikytinos ir tais atvejais, kai konstatuojamas kompetencijos viršijimas dėl dalies priimtame norminiame teisės akte nustatyto teisinio reguliavimo.

37. Taigi pagal oficialios konstitucinės doktrinos ir administracinės jurisprudencijos nuostatas, teisėkūros subjektai, įgyvendindami jiems pavestus įgaliojimus administracinio reglamentavimo (teisėkūros) srityje, privalo paisyti konstitucinio teisinės valstybės principo suponuojamų reikalavimų, *inter alia* nepažeisti teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės imperatyvų ir įstatymo įgyvendinamajame teisės akte nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris nekonkuruotų, neprieštarautų įstatyme nustatytajam, kuris būtų grindžiamas įstatymu ir jį detalizuotų tik įstatyme nustatytose ribose.

38. Atsižvelgdama į nurodytus išaiškinimus, išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, jog Sveikatos apsaugos ministerija ir Teisingumo ministerija, turėdamos įgaliojimus nustatyti reikalavimus pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai bei pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo tvarką, šiuos įgaliojimus galėjo įgyvendinti tik laikydamosi tam tikrų reikalavimų, kylančių iš konstitucinio teisinės valstybės principo, *inter alia* teisėjo ir teismų nepriklausomumo, teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės imperatyvų.

39. Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalis, įtvirtindama pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo sampratą, numato, kad sveikatos patikrinimas apima ir psichologinį vertinimą, o psichologinis vertinimas atliekamas asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti. Tai reiškia, jog įstatymų leidėjas pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimą supranta ne tik kaip fizinės, tačiau ir kaip psichinės asmens sveikatos patikrinimą. Šiuo aspektu pretendentų į teisėjus ir teisėjų psichologinis vertinimas, bendrąja prasme būdamas vienu iš asmens psichinės sveikatos indikatorių, turi būti atliekamas tik Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje nustatyta apimtimi – asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybėms nustatyti. Taigi ši Teismų įstatymo nuostata būtent ir numato psichologinio vertinimo turinį.

40. Sistemiškai aiškinant Teismų įstatymo 51 straipsnio 1 dalies, 53^1 straipsnio, 53^2 straipsnio 1 dalies, 66 straipsnio 1 dalies, 67 straipsnio 1 dalies, 68 straipsnio 1 dalies bei Sveikatos tikrinimo aprašo 9.1, 9.4 ir 9.5 punktų nuostatas, darytina išvada, jog pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo rezultatai fiksuojami sveikatos pažymėjime (Medicininis pažymėjimas F Nr. 046/a), kuriame įrašoma galutinė Gydytojų konsultacinės komisijos, įvertinusios tyrimus bei visų specialistų išvadas, pateiktas asmens sveikatos istorijoje (ambulatorinėje kortelėje) (F Nr. 025/a), ir besivadovaujančios šio Sveikatos tikrinimo aprašo III dalyje nurodytais reikalavimais pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai, išvada apie tai, ar asmuo dėl sveikatos būklės gali (negali) dirbti teisėju. Toks pažymėjimas yra medicininis dokumentas, kuris patvirtina pretendento į teisėjus ar teisėjo sveikatos būklės atitiktį reikalavimams pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai bei galimybę atlikti teisėjo funkcijas (eiti teisėjo pareigas), ir yra teikiamas atitinkamoms institucijoms, kompetentingoms priimti sprendimus dėl teisėjų skyrimo, profesinės karjeros ir

atleidimo iš pareigų. Taigi įstatyme įtvirtintas psichologinio vertinimo tikslas yra kartu su kitais sveikatos patikrinimo metu surinktais duomenimis įvertinti / nustatyti asmens tinkamumą eiti teisėjo pareigas. Todėl ir psichologinio vertinimo rezultatai (išvada bendrąja prasme), atspindintys jo metu nustatytas tikrinamo asmens asmenybės būdo ir pažintinės veiklos savybes, pagal minėtą teisinį reguliavimą gali būti įforminami tik medicininiame dokumente (F Nr. 025/a), kuriame įrašomi visi sveikatos patikrinimo duomenys, įdedami psichologinių tyrimų protokolai, kiti pretendento į teisėjus ar teisėjo Medicinos centrui pateikti medicininės apskaitos dokumentai, ir kuriuo remdamasi GKK priima galutinę išvadą apie asmens tinkamumą teisėjo darbui, įrašomą bendrame medicininiame dokumente – sveikatos pažymėjime (F Nr. 046/a). Sisteminis minėtų Teismų įstatymo bei Sveikatos tikrinimo aprašo nuostatų aiškinimas suponuoja, kad bendrasis sveikatos pažymėjimas (F Nr. 046/a) yra vienintelis medicininis dokumentas, kuriame turi būti pateikta galutinė išvada dėl asmens tinkamumo teisėjo darbui, be kita ko, įvertinus ir Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje numatyto psichologinio vertinimo turinio rezultatą (išvadą), įrašytą asmens sveikatos istorijoje (ambulatorinėje kortelėje) (F Nr. 025/a) kartu su kitais sveikatos patikrinimo duomenimis. Pažymėtina, jog kitokios ar papildomos formos psichologinio vertinimo rezultatui (išvadai) įtvirtinti Teismų įstatymas nenumato. Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje įtvirtinus psichologinį vertinimą ir jo turinį, kaip sudėtinę pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo dalį, implicitiškai nebuvo suteiktas teisinis pagrindas poįstatyminiame teisės akte įtvirtinti atskiros psichologinio vertinimo išvados pateikimą.

41. Aptartas teisinis reguliavimas nagrinėjamos norminės administracinės bylos kontekste išplėstinei teisėjų kolegijai leidžia daryti išvadą, kad Teismų įstatymas sveikatos apsaugos ministrui bei teisingumo ministrui nesuteikia įgaliojimų savo įsakymu nustatyti tokią pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo tvarką, pagal kurią kartu su galutine Gydytojų konsultacinės komisijos išvada apie tai, ar asmuo dėl sveikatos būklės gali (negali) dirbti teisėju, būtų pateikiama ir papildoma psichologo surašyta pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada, pasirašoma psichologo ir patvirtinama asmeniniu jo spaudu, – tokie įgaliojimai jiems eksplicitiškai įstatyme nenustatyti. Kadangi tiriama nuostata, jog kartu su galutine išvada pateikiama psichologo surašyta pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada, neatitinka Teismų įstatymo 53^1 straipsnyje nustatytos pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo tvarkos ir buvo priimta viršijant sveikatos apsaugos ministrui bei teisingumo ministrui įstatymais suteiktus įgaliojimus, Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad kartu su galutine išvada pateikiama ir psichologo surašyta <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada, prieštarauja iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kylančiam reikalavimui teisėkūros subjektams paisyti teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės principui ir Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalies nuostatoms.

42. Padaryta išvada neatsiejamai susijusi ir su Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punkto ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, teisėtumo vertinimu. Šiame išplėstinės teisėjų kolegijos sprendime konstatuota, kad bendrasis sveikatos pažymėjimas (F Nr. 046/a) yra vienintelė forma, kurioje turi būti pateikta galutinė išvada dėl asmens tinkamumo teisėjo darbui, be kita ko, įvertinus ir psichologinio vertinimo rezultatą (išvadą), įrašytą medicininiame dokumente (F Nr. 025/a) kartu su kitais sveikatos patikrinimo duomenimis, ir kuri yra teikiama atitinkamoms institucijoms, kompetentingoms priimti sprendimus dėl teisėjų skyrimo, profesinės karjeros ir atleidimo iš pareigų. Taip pat kitokios ar papildomos formos psichologinio vertinimo rezultatui (išvadai) įtvirtinti Teismų įstatymas nenumato. Juo labiau šis įstatymas nenumato ir tokios papildomos psichologinio vertinimo rezultato formos (išvados) pateikimo atitinkamoms institucijoms, kompetentingoms priimti sprendimus dėl teisėjų skyrimo, profesinės karjeros ir atleidimo iš pareigų (pagal Teismų įstatymą – Nacionalinei teismų administracijai). Taigi Teismų įstatyme (53^1 straipsnio 4 dalyje) įtvirtinus psichologinį vertinimą ir jo turinį, kaip sudėtinę

pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo dalį, implicitiškai nebuvo suteiktas teisinis pagrindas pojstatyminiame teisės akte įtvirtinti nei atskiros psichologinio vertinimo išvados pateikimą, nei jos panaudojimą. Todėl, atsižvelgus į tai, darytina ir išvada, jog Sveikatos tikrinimo aprašo 9.5 punktas ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, neatitinka Teismų įstatymo ir prieštarauja iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančiam reikalavimui teisėkūros subjektams paisyti teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės principui.

43. Vertinant Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatų atitiktį asmens duomenų teisinės apsaugos reikalavimams, pažymėtina, jog pagal Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 straipsnio 1 dalį asmens duomenys – tai bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė yra žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis, kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai. Taip pat pagal to paties straipsnio 8 dalį ypatingi asmens duomenys – tai duomenys, susiję su fizinio asmens rasine ar etnine kilme, politiniais, religiniais, filosofiniais ar kitais įsitikinimais, naryste profesinėse sąjungose, sveikata, lytiniu gyvenimu, taip pat informacija apie asmens teistumą. Vadovaujantis šiomis nuostatomis, nekyla abejonė, jog ir pretendento į teisėjus ar teisėjo sveikatos tikrinimo metu užfiksuota informacija atitinka asmens duomenų bei ypatingų asmens duomenų sąvokas. Tokių duomenų tvarkymo principus bei reikalavimus įtvirtina *inter alia* ADTAĮ 5, 10, 24 straipsnių nuostatos, pagal kurias asmens bei ypatingi asmens duomenys gali būti tvarkomi, jeigu duomenų subjektas duoda sutikimą (5 str. 1 d. 1 p., 2 d. 1 p.); pagal įstatymus duomenų valdytojas yra įpareigotas tvarkyti asmens duomenis ar įgyvendinami oficialūs įgaliojimai, įstatymais ir kitais teisės aktais suteikti valstybės bei savivaldybių institucijoms, įstaigoms ir įmonėms arba trečiajam asmeniui, kuriam teikiami asmens duomenys (5 str. 1 d. 3, 5 p.); ypatingų asmens duomenų tvarkymas yra būtinas darbo ar valstybės tarnybos tikslais duomenų valdytojo teisėms ir prievolėms darbo teisės srityje įgyvendinti įstatymų nustatytais atvejais (5 str. 2 d. 2 p.); asmens duomenis apie asmens sveikatą (jos būklę, diagnozę, prognozę, gydymą ir kt.) gali tvarkyti įgaliotas sveikatos apsaugos sistemos darbuotojas, o asmens sveikatos paslaptis turi būti saugoma pagal Civilinį kodeksą, pacientų teises reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus (10 str. 1 d.); visais atvejais duomenų valdytojas privalo suteikti duomenų subjektui informaciją apie save, tikslus, kuriais ketinami tvarkyti duomenų subjekto asmens duomenys, kitą papildomą informaciją (kam ir kokiais tikslais teikiami duomenų subjekto asmens duomenys, kokius savo asmens duomenis duomenų subjektas privalo pateikti ir kokios yra duomenų nepateikimo pasekmės, apie duomenų subjekto teisę susipažinti su savo asmens duomenimis ir teisę reikalauti ištaisyti neteisingus, neišsamius, netikslius savo asmens duomenis, iš kokių šaltinių ir kokie duomenų subjekto asmens duomenys renkami ar ketinami rinkti ir kt.) (24 str. 1, 2 d.).

44. Šiuo aspektu Sveikatos tikrinimo aprašo 8.1 punktas numato, jog prieš sveikatos tikrinimą ir prieš psichologinį vertinimą pretendentas į teisėjus ar teisėjas yra informuojamas pasirašytinai, kad jo asmens ir ypatingi duomenys (duomenys apie jo sveikatą ir apie psichologinį vertinimą) bus tvarkomi atrenkant, vertinant ar skiriant jį teisėju. Taigi Sveikatos tikrinimo aprašas tokiu būdu įtvirtina asmens ir ypatingų asmens duomenų tvarkymo tikslus, numato reikalavimą informuoti apie tai pretendentą į teisėjus ar teisėją ir gauti jo sutikimą tvarkyti jo asmens ir ypatingus asmens duomenis. Toks reglamentavimas, kai pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinis vertinimas atliekamas ir jo rezultatai (kartu su asmens ir ypatingais asmens duomenimis) teikiami (įpareigojama juos pateikti) atitinkamoms institucijoms, kompetentingoms priimti sprendimus dėl teisėjų skyrimo, profesinės karjeros ir atleidimo iš pareigų (šiuo atveju – Nacionalinei teismų administracijai), prieš tai informuojant ir supažindinant su tuo pretendentą į teisėjus ar teisėją (t. y. Sveikatos tikrinimo aprašo 8.1 punktas kartu su 9.4 ir 9.5 punktais), formaliai lyg ir

atitiktų minėtus kai kuriuos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo numatytus asmens ir ypatingų asmens duomenų tvarkymo principus bei reikalavimus. Tačiau, atsižvelgus į tai, kad Sveikatos tikrinimo aprašas nenumato pretendento į teisėjus ar teisėjo nesutikimo (teikti) tvarkyti jo asmens ir ypatingus asmens duomenis pasekmių (kurios, tikėtina, užkerta kelią asmeniui pretenduoti į teisėjus ar siekti teisėjo karjeros) bei tokių duomenų saugojimo tvarkos (Sveikatos tikrinimo aprašo 13 punktas numato tik tai, kad teisėjų F 046/a saugomos jų asmens bylose teisės aktų nustatyta tvarka), o pagal Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymą (8, 9 str.) bei Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (14 str.) informacija apie paciento (t. y. asmens, kuris naudojasi sveikatos priežiūros įstaigų teikiamomis paslaugomis, nepaisant to, ar jis sveikas, ar ligonis) sveikatą yra konfidenciali ir susijusi su jo teise į privataus gyvenimo neliečiamumą, Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatų, kad kartu su galutine išvada pateikiama psichologo surašyta pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvada ir ji teikiama Nacionalinei teismų administracijai, teisėtumas turėtų būti vertinamas ne tik Teismų įstatymo, ADTAĮ nuostatų interpretavimo, tačiau ir kitų konstitucinių principų – šiuo atveju teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą kontekste.

45. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip minėta, individualią administracinę bylą nagrinėjantis Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas suabejojo ginčijamo teisinio reguliavimo atitiktimi, be kita ko, ir konstituciniam žmogaus asmens neliečiamumo, kaip vienos iš teisės į privatų gyvenimą dalių, principui (Konstitucijos 21 str. 1 d.). Pirmiausia pastebėtina, jog, nors tiek pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 ir 24 straipsnius, tiek pagal Europos žmogaus teisių konvencijos 8 straipsnį teisė į privatų gyvenimą apimta tik keturias pagrindines kiekvieno asmens privataus gyvenimo sudedamąsias dalis – privatų (asmeninį) gyvenimą, šeiminį gyvenimą, būstą ir asmens susirašinėjimą (susižinojimą), tačiau žmogaus privatus gyvenimas yra labai plati sąvoka, apimanti labai daug įvairių gyvenimo sričių, todėl išsamaus privataus gyvenimo apibrėžimo nėra (žr., pvz., EŽTT 1992 m. gruodžio 16 d. sprendimo byloje *Niemietz prieš Vokietiją* (pareiškimo Nr. 13710/88), 29 p., 2002 m. balandžio 29 d. sprendimo byloje *Pretty prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 2346/02), 61 p., 2003 m. sausio 28 d. sprendimo byloje *Peck prieš Jungtinę* Karalystę (pareiškimo Nr. 44647/98), 57 p. ir kt.). Tai patvirtina, pavyzdžiui, ir kiti Konstitucijos straipsniai, įtvirtinantys kitas privataus gyvenimo sritis (pvz., žmogaus laisvės neliečiamumą (20 str.), žmogaus asmens neliečiamumą ir pagarbą jo orumui (21 str.), žmogaus teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti (25 str.) ir kt.), bei Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencija, kurioje identifikuojami įvairūs teisės į asmens privataus gyvenimo gerbimą deliktai (pvz., į asmens vardą ir pavardę (pvz., EŽTT 2004 m. gruodžio 7 d. nutarimas byloje *Juta Mentzen (Mencena) prieš Latviją* (pareiškimo Nr. 71074/01); į asmens reputaciją (pvz., EŽTT 2010 m. rugsėjo 21 d. sprendimo byloje *Polanco Torres ir Movilla Polanco prieš Ispaniją* (pareiškimo Nr. 34147/06), 40 p.); į asmens profesinio ar verslo pobūdžio veiklą (pvz., EŽTT 2010 m. spalio 19 d. sprendimo byloje *Özpinar prieš Turkiją* (pareiškimo Nr. 20999/04), 46 p.) ir apribojimus verstis tam tikromis profesijomis arba įsidarbinimo galimybėms (pvz., EŽTT 2004 m. liepos 27 d. sprendimo *Sidabras ir Džiautas prieš Lietuvą* (pareiškimo Nr. 55480/00; 59330/00), 47–50 p.) ir kt.).

46. Taigi šiuo aspektu pažymėtina, jog minėtas Konstitucijos 21 straipsnis įtvirtina žmogaus asmens neliečiamumo principą. Asmens neliečiamumo, kaip teisės saugomos vertybės, turinį sudaro fizinis bei psichinis neliečiamumas (pvz., Konstitucinio Teismo 2000 m. gegužės 8 d., 2012 m. birželio 4 d. nutarimai). Taip pat fizinio asmens neliečiamumas – tai jo teisė pačiam spręsti dėl intervencijos į jo kūną ir teisė reikalauti, kad be jo sutikimo jo kūnui nebūtų taikoma jokia intervencija (Mikelėnas, V.; Bartkus, G.; Mizaras, V.; Keserauskas, Š.; Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Antroji knyga. Vilnius: Justitia, 2002, p. 75). Europos Žmogaus Teisių Teismas savo ruožtu asmens fizinį ir psichologinį neliečiamumą taip pat priskiria privataus gyvenimo sampratai Europos žmogaus teisių konvencijos 8

straipsnio prasme, teigdamas, jog net menkiausias kišimasis į asmens fizinę neliečiamybę prieš šio asmens valią turi būti laikomas Konvencijos 8 straipsnio laiduojamo privataus gyvenimo gerbimo ribojimu (žr., pvz., EŽTT 2005 m. birželio 16 d. sprendimo byloje *Storck prieš Vokietiją* (pareiškimo Nr. 61603/00), 143 p.). EŽTT asmens fiziniam, psichologiniam ir moraliniam neliečiamumui priskiria, pavyzdžiui, medicininį gydymą ir psichiatrijos ekspertizes (pvz., EŽTT 2003 m. liepos 22 d. sprendimo byloje *Y. F. prieš Turkiją* (pareiškimo Nr. 24209/94), 33 p., 2004 m. kovo 9 d. sprendimo byloje *Glass prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 61827/00), 70–72 p.), priverstinį ginekologinį tyrimą (pvz., EŽTT 2003 m. lapkričio 27 d. sprendimo byloje *Worwa prieš Lenkiją* (pareiškimo Nr. 26624/95), 80 p.), psichikos sveikatą (pvz., EŽTT 2001 m. vasario 6 d. sprendimo byloje *Bensaid prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 44599/98), 47 p.), fizinį nėščios moters neliečiamumą abortų kontekste (pvz., EŽTT 2007 m. kovo 20 d. sprendimo byloje *Tysiąc prieš Lenkiją* (pareiškimo Nr. 5410/03), 107 ir 110 p., 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje *A, B ir C prieš Airiją* (pareiškimo Nr. 25579/05), fizinį ir psichologinį smurto šeimoje (artimoje aplinkoje) aukų neliečiamumą (pvz., EŽTT 2010 m. lapkričio 30 d. sprendimo byloje *Hajduová prieš Slovakiją* (pareiškimo Nr. 2660/03), 46 p.) ir kt. Tačiau, atsižvelgus į aptartą asmens neliečiamumo sampratą, jos turinį, t. y., kad asmens fizinis, psichologinis ir moralinis neliečiamumas suprantamas kaip asmens teisė reikalauti iš aplinkinių, įskaitant valstybę, susilaikyti nuo veiksmų, kurie vienaip ar kitaip pažeidžia jo neliečiamumą, akivaizdu, kad nagrinėjamu atveju tai nėra tiesiogiai susiję su norminės administracinės bylos nagrinėjimo dalyku, juo labiau galimu tiriamų nuostatų prieštaravimu šiam konstituciniam principui.

47. Atsižvelgus į privataus gyvenimo sričių įvairovę, šios norminės administracinės bylos kontekste, manytina, svarbi yra kita privataus gyvenimo sritis – informacijos apie asmens sveikatą privatumas. Tiek teisės teorijoje, tiek ir nacionalinėje bei tarptautinėje teismų praktikoje visuotinai pripažįstama, kad informacija apie asmens sveikatą yra asmens teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą sritis ir tokios informacijos paviešinimas, rinkimas ar laikymas, išskyrus įstatymuose įtvirtintas išimtis, yra neteisėtas ir pažeidžia asmens teisę į privataus gyvenimo gerbimą, numatytą Konvencijos 8 straipsnyje (Meškauskaitė, L. Teisė į privatų gyvenimą. Vilnius: VĮ Registrų centras, 2015, p. 157). Kaip savo sprendimuose yra nurodęs Europos Žmogaus Teisių Teismas, asmens duomenų, ypač medicininių, apsauga itin svarbi asmens teisei į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, garantuojamai Konvencijos 8 straipsnio; šių duomenų slaptumo išsaugojimas yra gyvybiškai svarbus principas, kurį garantuoja visos Susitariančiųjų šalių teisinės sistemos; todėl vidaus teisės aktai privalo suteikti tinkamas garantijas, kad nebūtų perduodami ar atskleidžiami duomenys apie asmenų sveikatą, nes tai nesuderinama su Konvencijos 8 straipsnyje numatytomis garantijomis (pvz., EŽTT 1997 m. vasario 25 d. sprendimo byloje *Z prieš Suomiją* (pareiškimo Nr. 22009/93), 95 p., 1997 m. rugpjūčio 27 d. sprendimo byloje *M. S. prieš Švediją* (pareiškimo Nr. 20837/92), 41 p., 2012 m. sausio 17 d. sprendimo byloje *Varapnickaitė-Mažylienė prieš Lietuvą* (pareiškimo Nr. 20376/05), 44 p., 2014 m. balandžio 29 d. sprendimo byloje *L. H. prieš Latviją* (pareiškimo Nr. 52019/07), 56 p., 2016 m. vasario 23 d. sprendimo byloje *Y. Y. prieš Rusiją* (pareiškimo Nr. 40378/06), 38 p., 2016 m. lapkričio 8 d. sprendimo byloje *Magyar Helsinki Bizottság prieš Vengriją* (pareiškimo Nr. 18030/11), 191, 192 p. ir kt.).

48. Europos Žmogaus Teisių Teismas, spręsdamas, ar valstybė tinkamai įgyvendino pozityviąją pareigą imtis pagrįstų ir tinkamų priemonių užtikrinti pareiškėjo teises pagal Konvencijos 8 straipsnio 1 dalį, ar pagal 2 dalį – negatyviąją pareigą susilaikyti nuo nepagrįsto kišimosi į asmens privatų gyvenimą, taiko pagrįstumo vertinimo testą, kurį sudaro nustatymas, ar tam tikra taikoma priemonė numatyta įstatyme, ar yra teisėtas tikslas šiai priemonei bei tokios priemonės būtinybė demokratinėje visuomenėje, t. y. atsižvelgia į proporcingumo principą (žr., pvz., EŽTT 2008 m. gruodžio 4 d. sprendimą byloje *S. ir Marper prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 30562/04; 30566/04). Tai, kad priemonė turi būti numatyta įstatyme, reiškia, jog ginčijama priemonė turi turėti tam tikrą pagrindą vidaus teisėje ir atitikti teisinės

valstybės principą, įtvirtintą Konvencijos preambulėje ir esantį neatskiriama Konvencijos 8 straipsnio taikymo tikslo dalimi (teisėtumo kriterijus). Taigi priemonės teisinis pagrindas turi būti įstatymas, o ne žemesnės galios teisės aktas, bei įstatymas turi būti visiems prieinamas ir numanomas, t. y. pakankamai tiksliai ir aiškiai suformuluotas, kad asmuo (jei reikia, profesionalaus patarimo pagalba) galėtų atitinkamai koreguoti savo elgesį. Todėl vidaus teisė turi numatyti pakankamą teisinę apsaugą nuo savivalės ir pakankamai aiškiai nurodyti kompetentingoms institucijoms suteiktos diskrecijos apimtį ir jos įgyvendinimo būdus (pvz., EŽTT 2008 m. gruodžio 4 d. sprendimo byloje *S. ir Marper prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 30562/04; 30566/04), 95-96 p., 2014 m. balandžio 29 d. sprendimo byloje *L. H. prieš Latviją* (pareiškimo Nr. 52019/07), 47 p., 2015 m. sausio 13 d. sprendimo byloje *Elberte prieš Latviją* (pareiškimo Nr. 61243/08), 104 p., 2016 m. vasario 23 d. sprendimo byloje *Y. Y. prieš Rusiją* (pareiškimo Nr. 40378/06), 49 p. ir kt.). Taip pat bet koks kišimasis į asmens privatų gyvenimą turi būti vykdomas, siekiant tiesiogiai Konvencijos 8 straipsnio 2 dalyje nurodytų tikslų, t. y. siekiant apsaugoti šias vertybes: valstybės saugumą, visuomenės saugos (viešosios tvarkos) ar šalies ekonominės gerovės interesus, užkertant kelią teisės pažeidimams ar nusikaltimams, žmonių (visuomenės) sveikatą ar moralę (dorovę) arba kitų asmenų teises ir laisves. Būtinumo sąvoka reiškia, kad įsikišimas susijęs su neatidėliotinu socialiniu poreikiu, o ypač, kad jis yra proporcingas vienam iš valdžios institucijų siekiamų tikslų (žr. EŽTT 2010 m. gruodžio 16 d. sprendimo byloje *A, B ir C prieš Airiją* (pareiškimo Nr. 25579/05), 218-241 p., 2015 m. sausio 13 d. sprendimo byloje *Elberte prieš Latviją* (pareiškimo Nr. 61243/08), 103 p.). Taigi atsižvelgiama į teisingą pusiausvyrą, kuri turi būti išlaikoma tarp konkuruojančių asmens (privatumo) ir visuomenės (socialinių) interesų (žr. EŽTT 2004 m. birželio 24 d. sprendimo byloje *Von Hannover prieš Vokietiją* (pareiškimo Nr. 59320/00), 57 p.).

49. Šiame kontekste pažymėtina, kad Lietuvos konstitucinėje jurisprudencijoje teisės į privatų gyvenimą kontekste taip pat formuojama nuostata, jog pagal Konstituciją riboti konstitucines žmogaus teises ir laisves, taigi ir teisę į privatumą, galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje, siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (pvz., Konstitucinio Teismo 2002 m. rugsėjo 19 d., 2002 m. spalio 23 d., 2003 m. kovo 24 d., 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimai). Taigi, atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo praktiką ir sprendžiant, ar konkretus teisėkūros aktas nepažeidžia konstitucinio proporcingumo principo, kaip vieno iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų, būtina įvertinti, ar įstatyme numatytos priemonės atitinka teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, ar šios priemonės yra būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir ar šios priemonės nevaržo asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti (pvz., Konstitucinio Teismo 2009 m. gruodžio 11 d., 2014 m. balandžio 14 d. ir kt. nutarimai).

50. Tam tikri nustatyti profesiniai reikalavimai pagal Europos Sąjungos teisę taip pat yra vertinami pagal proporcingumo kriterijų. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad keliamas reikalavimas yra teisėtas 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, prasme, jeigu dėl konkrečių profesinės veiklos rūšių pobūdžio arba dėl jų vykdymo sąlygų toks reikalavimas yra būtinas (esminis) ir lemiantis profesinis reikalavimas, konkrečiu reikalavimu siekiamas tikslas yra teisėtas, o reikalavimas – proporcingas, t. y. ar konkretus profesinis reikalavimas yra tinkamas nustatytam tikslui pasiekti ir neviršija to, kas būtina jam įgyvendinti (pvz., Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 1986 m. gegužės 15 d. sprendimo byloje *Marguerite Johnston prieš Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary*, C-222/84, 38 p., 2000 m. sausio 11 d. sprendimo *Tanja Kreil prieš Bundesrepublik Deutschland*, C-285/98, 25 p., 2010 m. sausio 12 d. sprendimo byloje *Colin Wolf prieš Stadt Frankfurt am Main*, C-229/08, 35–42 p., 2011 m. rugsėjo 13 d. sprendimo byloje *Reinhard Prigge ir kt. prieš Deutsche Lufthansa AG*, C-447/09, 65-70 p., 2014 m. lapkričio

13 d. sprendimo byloje *Mario Vital Pérez prieš Ayuntamiento de Oviedo*, C-416/13, 38-48 p., 2016 m. lapkričio 15 d. sprendimo byloje *Gorka Salaberria Sorondo prieš Academia Vasca de Policía y Emergencias*, C-258/15, 25-48 p.). Taigi teisėkūros subjektas, reguliuodamas visuomeninius santykius, nagrinėjamu atveju susijusius su specialiais reikalavimais asmenims, siekiantiems eiti teisėjo pareigas, privalo paisyti *inter alia* reikalavimo parinkti tik proporcingas teisines priemones, t. y. nustatyti tik tokią sveikatos patikrinimo tvarką, kuri yra tinkama (atitinka keliamus tikslus ir padeda juos pasiekti), būtina (neviršija to, kas būtina tikslui pasiekti), taip pat nevaržo asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau negu reikia tikslams pasiekti (yra užtikrinama tinkama (sąžininga) viešųjų ir privačių interesų pusiausvyra).

51. Nagrinėjamos norminės administracinės bylos kontekste, vertinant ar Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatos, įtvirtinančios, kad kartu su galutine išvada pateikiama ir psichologo surašyta <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada, kuri priskirtina ypatingiems asmens duomenims, taip pat kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, atitinka pagarbos asmens privačiam gyvenimui ir proporcingumo reikalavimus, pažymėtina, jog, kaip jau konstatuota šiame sprendime, reikalavimas kartu su galutine išvada pateikti ir atskirą psichologo surašytą pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvadą ir ją pateikti Nacionalinei teismų administracijai Teismų įstatyme nenumatytas, iš jo tiesiogiai neišplaukia, todėl, atsižvelgiant į tai, kad tokių duomenų apie pretendento į teisėjus ar teisėjo sveikatą (psichologinio vertinimo išvadoje pateiktų rezultatų) tvarkymas susijęs su jo teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą užtikrinimu, vertintina, jog toks asmens privatumo ribojimas nėra nustatytas „pagal įstatymą“, jis reglamentuotas tik žemesnės galios teisės akte – Sveikatos tikrinimo apraše.

52. Taip pat vertintina ir tai, kad pretendento į teisėjus ar teisėjo privatumo ribojimas reikalaujant pateikti jo psichologinio vertinimo išvadą (su asmens ir ypatingais asmens duomenimis) Nacionalinei teismų administracijai nėra būtinas (proporcingas) siekiant nustatytų tikslų. Bendrąja prasme pretendento į teisėjus ar teisėjo sveikatos patikrinimo tikslas – nustatyti, ar jo sveikatos būklė atitinka reikalavimus pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai, t. y. ar asmuo dėl sveikatos būklės gali (negali) dirbti teisėju (Sveikatos tikrinimo aprašo 2, 9.4 p.), o Teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 dalyje kaip sudėtinė sveikatos patikrinimo dalis numatytas psichologinis vertinimas yra atliekamas asmenybės būdo ir pažintinėms savybėms nustatyti. Atsižvelgiant į tai, kad psichologinis vertinimas yra tik pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos patikrinimo sudėtinė dalis ir jo rezultatai (išvada) kartu su kitais atlikto sveikatos patikrinimo rezultatais įrašomi į bendrąjį Medicininį pažymėjimą (F Nr. 046/a), teikiamą atitinkamoms institucijoms, kompetentingoms priimti sprendimus dėl teisėjų skyrimo, profesinės karjeros ir atleidimo iš pareigų (šiuo atveju – Nacionalinei teismų administracijai), teisėjų kolegijos vertinimu, psichologinio vertinimo išvados, kaip atskiro sveikatos patikrinimo dokumento, pateikimas ir įpareigojimas teikti jį Nacionalinei teismų administracijai, atsižvelgiant į įstatyme įtvirtintą aptariamo patikrinimo tikslą įvertinti asmens tinkamumą eiti teisėjo pareigas sveikatos prasme, yra perteklinis (pažeidžiantis proporcingumo principą) asmens privataus gyvenimo neliečiamumo, kurio sudėtinė dalis yra ir informacija apie asmens sveikatos tikrinimo detalius (konkrečius) duomenis, prasme. Be to, tokiu reikalavimu nėra siekiama ir Konvencijos 8 straipsnio 2 dalyje numatytų kišimosi į asmens privatų gyvenimą tikslų. Tai, kad, kaip nurodo atsakovai, psichologinio vertinimo išvada ir joje nustatytos asmenybės būdo savybės yra naudojamos teisėjų atrankose vertinant juos pagal atitinkamus vertinimo kriterijus, nustatytus Teismų įstatyme (pvz., 69^1 str. 1, 2 d.) arba Lietuvos Respublikos Prezidento ar Teisėjų tarybos patvirtintus (pvz., Pretendentų į apylinkės teismo teisėjus atrankos kriterijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Prezidento 2008 m. rugpjūčio 29 d. dekretu Nr. IK-1493 (su vėlesniais pakeitimais), 4.7., 4.8., 5.4., 5.7. p.; Teisėjų tarybos 2014 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 13P-41-(7.1.2) „Dėl teisėjų karjeros siekiančių asmenų, į kitą teismą perkeliamų ar skiriamų asmenų vertinimo kriterijų patvirtinimo“ patvirtintų Asmenų, siekiančių tapti aukštesnės pakopos teismo

(išskyrus Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą) teisėjais, vertinimo kriterijų 4 p.; Asmenų, siekiančių karjeros tos pačios pakopos teismuose, vertinimo kriterijų 4 p.; Asmenų, pageidaujančių būti perkeltais ar paskirtais į kitą tos pačios ar žemesnės pakopos teismą, vertinimo kriterijų 3 p.), nereiškia, kad tokia psichologinio vertinimo išvada (ir joje užfiksuoti ypatingi asmens duomenys) pagrįstai gali būti laikoma vienu iš duomenų apie pretendento asmenines savybes, kurios būtent ir yra vienas iš vertinimo kriterijų, šaltiniu, kadangi, visų pirma, minėtuose dokumentuose, nors ir pateikiamas pavyzdinis (nebaigtinis) duomenų apie pretendento asmenines savybes šaltinių sąrašas, tačiau jame psichologinio vertinimo išvada nėra numatyta (tai, pvz., darboviečių, pretendento veiklos priežiūrą atliekančio subjekto charakteristikos, rekomendacijos, nuomonės, išvados, teismo, į kurį pretenduojama, nuomonė, Atrankos komisijos pokalbio su pretendentu metu šiai komisijai paliktas įspūdis ir kt.), antra, pačios psichologinio vertinimo išvados patikimumas ir objektyvumas (nepriklausomumas) negali būti visais atvejais preziumuojamas, t. y. pačią išvadą turi būti įmanoma patikrinti, įtvirtinant teisės aktuose psichologinio vertinimo atlikimo metodiką, atitinkamus išvados vertinimo kriterijus, asmens savybių, netinkamų teisėjo darbui, sąrašą ir pan.

53. Be to, asmens duomenų teisinės apsaugos aspektu atsižvelgtina ir į tai, kad nei Teismų įstatymas, nei Sveikatos tikrinimo aprašas tiesiogiai nereglamentuoja pretendento į teisėjus ar teisėjo nesutikimo tvarkyti (taip pat ir pateikti) psichologinio vertinimo metu užfiksuotus jo asmens ir ypatingus asmens duomenis pasekmių. Kita vertus, iš teisėjų atrankos bei karjeros tvarką numatančio reguliavimo matyti, jog tai iš esmės užkerta kelią asmeniui pretenduoti į teisėjus ar siekti teisėjo karjeros. Nei Teismų įstatyme, nei Sveikatos tikrinimo apraše nesant reglamentuotos konkrečios tokių duomenų saugojimo tvarkos, nėra užtikrinama, kad su šiais duomenimis nesusipažins neapibrėžtas subjektų ratas, todėl asmeniui nelieka galimybės apsaugoti savo privatumą, nepatiriant dėl to neigiamų pasekmių, su sąlyga, kad jo privatumo ribojimas nėra būtinas demokratinėje visuomenėje. Šiuo aspektu pažymėtina ir tai, jog, jei pretendentų į teisėjus ar teisėjų, siekiančių karjeros, psichologinio vertinimo išvadų rezultatai vienu ar kitu būdu praktiškai naudojami teisėjų atrankose (kaip papildomas duomenų apie pretendento asmenines savybes šaltinis ar siekiant geriau įvertinti psichologinį pretendentų pasirengimą šiam darbui), tai teisėjo, jau einančio pareigas ir nesiekiančio karjeros, tačiau pagal įstatymą bent kartą per penkerius metus besitikrinančio sveikatą psichologinio vertinimo išvada tokiu atveju nėra niekaip praktiškai panaudojama, tik pridedama prie jo asmens bylos, su kuria gali susipažinti neapibrėžtas asmenų ratas. Šios aplinkybės taip pat pagrindžia abejones dėl tiriamų nuostatų atitikties asmens privataus gyvenimo apsaugos ir proporcingumo reikalavimams.

54. Atsižvelgusi į išdėstytus argumentus bei padarytas išvadas, išplėstinė teisėjų kolegija sprendžia, kad Sveikatos tikrinimo aprašo 9.4 ir 9.5 punktų nuostatos, reikalaujančios kartu su galutine išvada pateikti atskirą psichologo surašytą pretendento į teisėjus ar teisėjo psichologinio vertinimo išvadą bei ją kartu su bendruoju Medicininiu pažymėjimu (F Nr. 046/a) pateikti Nacionalinei teismų administracijai, nesuderinamos ne tik su iš konstitucinio teisinės valstybės principo, kitų konstitucinių imperatyvų kylančiu reikalavimu teisėkūros subjektams paisyti teisės aktų hierarchijos, įstatymų viršenybės principu, tačiau ir su privataus gyvenimo neliečiamumo bei proporcingumo reikalavimais.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 117 straipsnio 1 dalies 2 punktu, išplėstinė teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a:

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-196/1R-80 „Dėl Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo

patvirtinimo“ patvirtinto Reikalavimų pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatai ir pretendentų į teisėjus ir teisėjų sveikatos tikrinimo tvarkos aprašo (2012 m. gruodžio 13 d. įsakymo Nr. V-1149/1R-334 redakcija) 9.4 punktas ta apimtimi, kuria nustatyta, kad kartu su galutine išvada pateikiama ir psichologo surašyta <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada, taip pat 9.5 punktas ta apimtimi, kurioje nustatyta, kad užpildyta ir patvirtinta F Nr. 046/a kartu su <...> teisėjo psichologinio vertinimo išvada atiduodama <...> teisėjui, kuris pateikia ją Nacionalinei teismų administracijai, prieštarauja Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 53^1 straipsnio 4 daliai, taip pat konstituciniams teisinės valstybės, asmens privataus gyvenimo neliečiamumo bei proporcingumo principams.

Spendimas neskundžiamas.

Sprendimas skelbiamas Teisės aktų registre.

Teisėjai Artūras Drigotas

Gintaras Kryževičius

Veslava Ruskan

Arūnas Sutkevičius

Virginija Volskienė